

7. Овсянко Д.М. Административное право: Учебное пособие / Под ред. проф. Г.А. Туманова. – М.: Юристъ. 1997. – С. 123.
8. Совершенствование аппарата государственного управления: Конституционный аспект / Под.общ. ред. В.В. Цветкова. – К.: Наукова думка, 1982. – 376 с.
9. Социальные и государственно-правовые аспекты управления в СССР. – К., 1978. – С. 328-329
10. Стариков Ю.Н. Административное право: В 2 ч. — Воронеж: Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2001. — Ч. 2: кн. 2: Формы и методы управленческих действий. Правовые акты управления. Административный договор. Административная юстиция. — 432 с.
11. Юридический словарь / Под. Ред. А.Н. Азрилияна. – М. Институт новой экономики, 2007. – 1152 с.
12. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. - К.: «Укр. енцикл.», 2001. - Т. 3: Н - П. - С. 617-61.

УДК 343.359.3 (477)

В.О. Допілка, к.ю.н., асистент
кафедри транспортного права ОМНУ

Кваліфікація контрабанди на стадії закінченого правопорушення

Контрабанда посягає на визначений об'єкт злочину, якому спричинюється або може бути спричинена шкода та, в той же час, відноситься до формальних складів, які визнаються закінченими з моменту вчинення суспільно небезпечного діяння. Співвідношенню формального складу контрабанди та визнання її злочином у зв'язку з спричиненням або можливістю спричинення шкоди об'єкту посягання присвячена стаття, що публікується.

Ключові слова: об'єкт контрабанди, формальний склад злочину, стадія закінченого злочину, кваліфікація.

Контрабанда посягает на определенный объект преступления, которому причиняется или может быть причинен ущерб и, в то же время, относится к формальным составам, которые признаются оконченными с момента совершения общественно опасного деяния. Соотношению формального состава контрабанды и признания ее преступлением в связи с причинением или возможностью причинения вреда объекту посягательства посвящена публикуемая статья.

Ключевые слова: объект контрабанды, формальный состав преступления, стадия оконченного преступления, квалификация.

Contraband infringes a specified object of the crime, which is caused or may be caused by damage and, at the same time refers to the formal compositions that are recognized expired after committing socially dangerous act. Aspect ratio is the formal structure of smuggling and declaring it a crime in connection with the ability to cause or causing damage to property infringement in an article published.

Key words: object of trafficking, formal offense stage completed offense skills.

Антисоціальна спрямованість контрабанди чітко визначена в Кримінальному кодексі України, який визнав її злочином у сфері господарської діяльності, посяганням на економічні основи суспільства. Контрабанда посягає на економічну безпеку держави, тобто на стан держави, що забезпечує можливість розвитку умов для належного життя населення, перспективного розвитку економіки у майбутньому, завдає шкоди одній із її складових частин – зовнішньоекономічним інтересам, що зумовлює підвищену небезпеку правопорушення.

Дослідження соціальної природи і сутності контрабанди, правового закріплення визначення цього негативного явища у Кримінальному законі, дослідження контрабанди як комплексного міжгалузевого поняття, що включає конкуренцію норм митного, адміністративного та кримінального законодавства, правил правової оцінки суспільно небезпечних правопорушень, необхідно для дотримання законності та правопорядку у цій сфері, що зумовлює актуальність дослідження вказаної проблеми.

З'ясування правової природи контрабанди, сутності та її особливостей були предметом дослідження Є.В. Додіна, С.В. Ківалова, О.О. Кравченко, М.Й. Коржанського, В.О. Навроцького, О.В. Процюка, П.В. Пашко, Є.Л. Стрельцова, В.Я. Тація.

Реформування митного, адміністративного та кримінального законодавства обумовлює необхідність глибокого аналізу правових норм і практики їх застосування, що й стало метою дослідження.

Застосування Закону пов'язане з кваліфікацією правопорушення, тобто встановленням та юридичним закріпленням точної відповідності між ознаками вчиненого діяння і складу правопорушення, передбаченого правовою нормою. Основою кваліфікації є склад правопорушення.

Контрабанда є злочином із формальним складом. В диспозиції правової норми вказане суспільно небезпечне діяння, наслідки посягань не з'ясовані (винесені за межі злочину) [1].

Норми митного законодавства вказують на переміщення або на дії, які спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем (ст. 482 МК України) або з приховуванням від митного контролю (ст. 483 МК України) [2].

Таке визначення Закону дозволяє стверджувати, що правопорушення визнається закінченим з моменту вчинення дій, спрямованих на переміщення предметів через митний кордон.

Доцільно в Кримінальному законі також визначити контрабанду як вчинення «дій щодо переміщення предметів через митний кордон».

Настання або не настання суспільно небезпечних наслідків не впливає на факт наявності закінченого складу злочину, але це не означає, що такі наслідки не настають. Злочинів без наслідків не існує. Якщо діяння не спричинює і не може заподіяти шкоди, то воно не визнається суспільно небезпечним.

Суспільно небезпечні наслідки породжують шкідливі зміни, які відбуваються в об'єкті контрабанди, внаслідок цього правопорушення пов'язані зі спричиненням матеріальних збитків, тобто можуть бути виражені в певному грошовому еквіваленті. Збиток визнається не до отриманих доходів, а до бюджету не надходять належні кошти.

Особливістю злочинних наслідків є те, що вони не мають метричної системи вимірювання. Включення такої ознаки до складу контрабанди створило би перешкоди у визначенні тяжкості наслідків, а таким чином, й у застосуванні Закону. У такому випадку тяжкість злочину визначається тяжкістю наслідків, які визначаються шляхом їх оцінки правозастосовником, на основі чого дане посягання представляє ступінь суспільної небезпеки, яка властива злочину або митному правопорушенню. Завдання шкоди об'єкту посягання – «посягнути – означає «завдавати шкоди», тобто наслідки при вчиненні контрабанди за будь-яких умов обов'язково настають, але Закон виносить їх за межі складу злочину,

оскільки немає потреби їх якісного визначення.

Контрабанда характеризується сукупністю встановлених Кримінальним законом об'єктивних і суб'єктивних ознак, властивих суспільно небезпечному діянню. За їх наявності вчинене винним діяння є злочином і вказані ознаки становлять підставу для настання кримінальної відповідальності (ч. 1 ст. 2 КК України).

Під об'єктом розуміється то благо, на яке спрямовано посягання, якому завдається або може бути завдано шкоди [3, с. 67]. Об'єкт злочину — це охоронюваний Кримінальним законом порядок відносин між людьми, які виникають у суспільстві з приводу матеріальних і нематеріальних предметів.

Контрабанда порушує встановлений порядок переміщення через митний кордон визначених предметів. Під порядком переміщення розуміються встановлені правила; такий порядок пов'язаний з певними відносинами між представниками держави в особі службових осіб митної служби та фізичними особами, які можуть висловлювати власні інтереси або представляти різноманітні об'єднання і юридичних осіб, щодо яких здійснюється митний огляд. Суспільні відносини складаються між учасниками-суб'єктами відносин із приводу певного предмета; їх змістом є соціальний зв'язок (суспільно значуща діяльність). Заподіяння шкоди об'єкту злочину відбувається шляхом впливу на елементи суспільних відносин.

Об'єктом є суспільні відносини, які охороняються нормами Кримінального закону і забезпечують нормальну діяльність економічної сфери держави.

Практично характер спричиненої контрабандою шкоди може співпадати з експертною оцінкою предмета контрабанди. Для кваліфікації контрабанди не є необхідним визначення розміру спричиненої шкоди, але з'ясування сутності предмета дозволяє зробити висновок і про характер злочинного наслідку.

Як формальна ознака складу злочину контрабанда має специфічний момент закінчення. Злочин має визнаватися закінченим з моменту проходження винним митного контролю, коли зникає легальна можливість задекларувати ввезений товар у встановленому порядку. Вивезення певних предметів передбачає не просто подачу митної декларації, але й виконання встановлених Митним кодексом дій з товарами для фактичного перетинання митного кордону. До дій, безпосередньо спрямованих на вивезення товарів через митний кордон України, належать вхід (в'їзд) фізичної особи, що вибуває з України до зони митного контролю, в'їзд автотранспортного засобу у пункт пропуску через державний кордон з метою відбуття з митної території України, передача транспортним організаціям товарів або організаціям поштового зв'язку міжнародних поштових відправлень за межі митної території України, а також дії осіб, безпосередньо спрямованих на фактичне перетинання митного кордону у невстановлених, відповідно до законодавства України, місцях [4, с. 15].

Дії, пов'язані з вивезенням або ввезенням визначених предметів поза митним контролем, з приховуванням від митного контролю, визнаються незаконними.

Суспільно небезпечне діяння характеризується переміщенням певних предметів контрабанди через митний кордон України.

Дослідження моменту закінчення контрабанди набуває особливого значення у зв'язку з характером дії: вивезення та ввезення товарів, розмежування закінченого й незакінченого злочину та висновку про його кваліфікацію [5, с. 82]. Закінченою контрабанда визнається з моменту незаконного фактичного переміщення предметів через митний кордон незалежно від того, чи вдалося

контрабандистам ними розпорядитися.

При ввезенні предметів на митну територію України контрабанда визнається закінченим злочином, оскільки винний міг пройти контроль на суміжній митниці. При вивозі з території вільних митних зон і з вільних складів на іншу частину митної території України злочин закінчено з фактичним перетинанням митного кордону України. При вивозі товарів або транспортних засобів з іншої частини митної території України на територію вільних митних зон або на вільні склади — з подачею митної декларації або іншої дії, безпосередньо спрямованій на реалізацію умислу вивезти предмети. Затримання вантажу до складання митної декларації не визнається контрабандою. У цьому випадку діяння закінчено не з моменту фактичної подачі декларації, а з моменту оформлення та її прийняття митними органами, оскільки декларація стає документом, що свідчить про факти, що мають юридичне значення. Приховування предмета контрабанди до складання митної декларації з метою скористатися ним у подальшому, розглядається як замах на вчинення цього злочину. Такі дії винного отримують кваліфікацію за ч. 2 ст. 15 і ч. 1 ст. 201 КК України [6].

Контрабанда визнається закінченим злочином з моменту фактичного протиправного переміщення предметів через митний кордон України.

Контрабанду слід вважати закінченою з моменту виявлення недостовірності відомостей, зазначених особою в поданій нею у митній декларації або з моменту рипинення дій, спрямованих на вивезення предметів у протиправні способи. Наприклад, при поглибленому огляді автомобіля, за допомогою технічних засобів, було виявлено не задекларовані предмети; дії винного належить кваліфікувати за ч. 2 ст. 15 та ч. 1 ст. 201 КК України [1, с. 31].

Відповідно до Типової технології митного контролю й митного оформлення предметів, затвердженої наказом Державної митної служби України від 30 грудня 1998 р. [7, с. 124], митне оформлення має здійснюватися в чотири етапи. Перший складається з попередніх операцій і перевірки вантажної митної декларації та документів підрозділом митної статистики (він має умовну назву «Акредитація»). На цьому етапі митного оформлення проводиться реєстрація суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, перевірка його права займатися зовнішньоекономічною діяльністю, наявністю вантажної митної декларації, супровідних до неї документів тощо. Другий етап складається з перевірки вантажної митної декларації, інших документів, заявленої митної вартості й нарахування митних платежів відділом митних платежів, відділом тарифів та митної вартості в порядку, визначеному нормативними актами Державної митної служби України. Перевірка закінчується проставленням штампу «Сплачено». Третій етап — це перевірка вантажним відділом митниці зазначених декларантом відомостей у вантажній митній декларації на відповідність митним правилам і поданим комерційним документам, так зване «забезпечення заходів нетарифного регулювання». Після перевірки на всіх аркушах вантажної митної декларації проставляється штамп «Під митним контролем» і реєстраційний номер. На цьому етапі декларація вже не може бути відкликана декларантом. Четвертий етап — проведення, у разі потреби, митного огляду предметів та повне оформлення вантажної митної декларації. Він складається з фактичної перевірки відповідності заявлених в декларації предметів згідно з товарною номенклатурою зовнішньоекономічної діяльності; за необхідності — накладення митних забез-

печень, завершення митного оформлення. Закінченою контрабанда має бути визнана після завершення третього етапу митного контролю, коли в особи не зберігається можливість відкриття декларації.

Поняття фактичного переміщення формально може бути визначено на підставі листа Державного Митного Комітету України від 25 листопада 1992 р. № У- 01- 187 «Про порядок проставлення в товаросупровідних та інших перевізних документах відбитку оперативного штампу «під митним контролем» та особистої номерної печатки інспектора» та наказу Держмитслужби від 03.11.2010 р. № 1335 з питання відображення у вантажних митних деклараціях відомостей про здійснення видів державного контролю. Штамп «під митним контролем» свідчить про те, що митне оформлення, зазначеного в документах предмета, здійснено у повному обсязі, тобто є закінченим, що є підставою для фактичного переміщення [8, с. 394].

Висновок. Аналіз нормативного визначення об'єктивної сторони контрабанди як переміщення через митний кордон предметів, що здійснюється шляхом активних дій, а, в деяких випадках, і в утриманні від вчинення конкретних дій (бездіяльності), обумовлює необхідність конкретизації цього поняття. Переміщенням через митний кордон України є вчинення дій щодо ввезення на митну територію України або вивезення із цієї території. Тому є за необхідне визначити контрабанду в Законі як вчинення «дій щодо переміщення предметів через митний кордон».

Контрабанда є злочином із формальним складом; особливістю злочинних наслідків є те, що вони не мають метричної системи вимірювання. Злочин має визнаватися закінченим з моменту проходження винним митного контролю, коли зникає легальна можливість задекларувати ввезений предмет у встановленому порядку. Вивезення предметів передбачає не просто подачу митної декларації, але й виконання встановлених Митним кодексом України дій для фактичного перетинання митного кордону.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Уголовный кодекс Украины. — Х. : ООО Одиссей. — 2013. — 256 с.
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 року № 4495-VI. Голос України, - 2012 — № 73-74, (5323 — 5324). — С. 21-62.
3. Хавронюк М. Контрабанда (у запитаннях та відповідях) // Підприємництво, господарство і право. — 1998. — № 8. — С. 83 — 85.
4. Кравченко О. Щодо добровільної відмови від вчинення злочину на стадії замаху по справах про контрабанду / О. Кравченко // Право України. — 1999. — № 4. — С. 47 — 49.
5. Єршов Р.В. Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил на морському транспорті / Р.В. Єршов // Митна справа. — 2007. — № 4. — С. 17 — 22.
6. Фрис П.Л. Признаки и состав уголовного проступка. Проблемы правоведения и правоохранительной деятельности / П.Л. Фрис, И.Б. Медицинский // Сборник научных трудов № 2, 2007. Донецкий юридический институт. — С. 166 — 171.
7. Забезпечення верховенства права як гарантія демократичного розвитку України: Резолюція VII зборів Світового конгресу українських юристів від 17 червня 2010 р. // Голос України. — 2010. — № 136 (4886).
8. Наказ Держмитслужби від 03.11.2010 р. № 1335 з питання відображення у вантажних митних деклараціях відомостей про здійснення видів державного контролю // Митна газета. — 2010. — № 23(364).